

Oplegnotitie besluitvorming governance Regio Deal Foodvalley

Versie 11 februari 2020

Aansluitend op eerdere besluitvorming over de Regio Deal Foodvalley (RDF) in de zomer van 2019 staat de Deal nu aan de vooravond van de besluitvorming over de gedegen governance hiervan. Deze governance wordt vastgelegd door vaststelling van een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) met daaraan gekoppeld een concreet Uitvoeringsprogramma en Monitoringsplan. De formele startdatum van de uitvoering is 1 mei 2020. Vooruitlopend is al met de nodige voorbereiding van start gegaan.

Deze notitie bestaat uit twee delen; het eerste deel heeft betrekking op het proces en het tweede deel betreft een juridische toelichting. Het heeft als doel beknopt weer te geven waar de organisatie staat en welke documenten de grondslag vormen voor het geheel aan afspraken.

Deel 1 Proces

Een unieke Regio Deal

De Regio Deal Foodvalley (RDF) is een mooi voorbeeld van opgavegericht samenwerken over bestuurlijke grenzen heen. Meer nog dan bij andere Deals gaat het bij de RDF om een uniek partnership met en tussen partijen die ieder voor zich vanuit een eigen invalshoek bezig zijn met landbouw en gezond en duurzaam voedsel. Deze partijen staan allemaal voor de uitdaging om samen *versnelling* aan te brengen in de transitie naar een gezond en duurzaam voedselsysteem. Deze uitdaging vereist een integrale, samenhangende aanpak. Een aanpak, die optimaal gebruik maakt van elkaars kennis en kunde op het gebied van landbouw en gezondheid. Daarvoor is zowel wetenschappelijke en toegepaste kennis nodig, als ook bestuurlijke en maatschappelijke betrokkenheid om al deze kennis in te praktijk te brengen.

De partners van deze Deal zijn divers, maar verbonden door de gezamenlijke opgave waaraan zij zich hebben gecommitteerd. In dit nieuwe partnerschap staan zij klaar om de transitie naar een gezond en duurzaam voedselsysteem een boost te geven. Tegelijkertijd moeten de partners leren co-creëren. Een dergelijke samenwerking vraagt om een robuuste organisatie met de acceptatie dat er niet één partij is die aan het stuur zit. Interbestuurlijk samenwerken, deels op het grensvlak publiek-privaat, vraagt om goede afspraken aan de voorkant over resultaten, financiële inzet, monitoring, verantwoording en bijsturing.

De Regio Deal is voor alle partners een nieuw instrument waarbij zij optimaal gebruik kunnen maken van de experimenteerruimte die nodig is om tot doorbraken te komen in de transitie naar een gezond en duurzaam voedselsysteem. Daarnaast geeft de Deal een nieuwe impuls aan de huidige regionale samenwerking tussen en met de partners en biedt het een gezonde basis voor nieuwe samenwerkingskansen en brede welvaart in de toekomst.

Waar staat het nu

Op dit moment liggen de documenten die nodig zijn voor een goede governance en voor de start van een uitvoeringsorganisatie gereed. Het gezamenlijke streven van de partners is om per 1 mei 2020 met de uitvoeringsorganisatie van de RDF van start te gaan.

De totstandkoming van de documenten die de governance regelen heeft langer geduurd dan in juli 2019 was voorzien. Een belangrijk deel van de verklaring hiervoor zit in het feit dat Foodvalley de enige Deal is waarbij de uitvoeringsorganisatie niet tegen een reeds functionerende structuur aangelegd kan worden. Daarnaast geldt dat andere Regio Deals vaak aansluiten op al lopende projecten.

Binnen RDF daarentegen zijn met name de sporen 1 (landbouwtransitie) en 2 (gezonde voeding) nieuw en van onderaf opgebouwd. Ook de expliciete keuze om de 'ecosystemen' van Utrecht Science Park en Wageningen Campus/Foodvalley te verbinden draagt bij aan het unieke karakter. Alleen de activiteiten in spoor 3 (versterking kennis- en innovatiecluster) bouwen veelal voort op reeds bestaande structuren, zij het dat hier nu ook expliciet de verbinding met het Utrechtse kennis- en innovatiesysteem wordt gezocht.

De **eerste resultaten** uit de sporen zijn inmiddels opgeleverd:

- Start van inventarisatie boeren voor de proeftuin
- Meer dan 50 gegadigden voor de proefboerderijen hebben zich inmiddels gemeld, waaronder een aantal in het kader van alternatieve eiwitten
- Lancering website Boer aan het Roer
- Bodemcursus voor loonwerkers
- Vereniging en bestuur voor Food Academy opgericht
- Food Academy gestart met 10 studenten
- Beoordelingscommissie voor proeffabrieken operationeel

Na de start wordt in het eerste jaar toegewerkt naar onder andere de volgende mijlpalen:

- Start proeftuin* met 1^e serie pilots, getest en geëvalueerd. Installatie meetnetwerken bij boerenbedrijven en in omgeving. Business Model Canvas trainingen.
- Selectie stroomgebieden, plan gebiedsgerichte aanpak en inventarisatie gebiedsuitdagingen en 'waardeaanbod'.
- Masterclass Korte Keten voor agrariërs en ketenpartners
- Ontwerp en ingebruikname digitale tool AgroWaterCoach door agrariërs
- Selectie deelnemende wijken (10), restaurants (50), ziekenhuizen (3), zorginstellingen (5) en mkb (continue instroom) voor gezondere voedselkeuzes in een gezondere voedingsomgeving. Start eerste metingen en inventarisaties.
- Start pilot voor een nazorgtraject met gezonde voeding bij kanker en uitbreiding van regionale initiatieven zoals het OncoFITNESS netwerk en de Toon Hermans Tuinen
- Optimalisatie van het ProMuscle programma (krachtraining en extra eiwitten voor ouderen) voor de toepassing in de praktijk
- Sluiten van twee nieuwe contracten tussen organisaties waardoor gedeelde onderzoek- en proeffaciliteiten worden ontsloten
- Start Food Academy BOL opleiding en Leven lang leren traject
- Afronding aanbesteding ontwerp WFC content en aanbesteding van de architect

*exacte startdatum is mede afhankelijk van uitkomst staatssteun-toetsing

Betrokkenheid Provinciale Staten en gemeenteraden

De RDF gaat uit van sturing op - en verantwoording op basis van - vooraf vastgestelde doelen en resultaten. Dat betekent dat overheden gezamenlijk in hoge mate de rol van financier en toezichthouder hebben. Bij de opzet van de Samenwerkingsovereenkomst zijn de aanvullende voorwaarden van provincies en gemeenten expliciet opgenomen. Dit betekent sturing aan de voorkant en op afstand. Het is daarom goed om te kijken hoe we

nieuwe vormen van monitoring en verantwoording kunnen ontwikkelen die aansluiten bij het karakter van dit type deals. Formeel wordt elk jaar in mei een verantwoordingsrapportage vastgesteld voor alle partners. Aanvullend wordt daarbij gedacht aan het periodiek organiseren van interbestuurlijke ‘proeftuindagen’ bij bedrijven, organisaties en instellingen die meedoen, onder meer om Raden en Staten de mogelijkheid te geven ook in de praktijk een oordeel te vormen door zelf te zien, te horen en te proeven.

Stevige governance

Vanwege het unieke karakter van deze Deal is met hulp van PWC gewerkt aan het neerzetten van een stevige governance.

De uitvoeringsorganisatie in strikte zin bestaat uit een kleine unit onder leiding van een Regio Deal Manager. Hier vindt de formele aansturing van de uitvoering plaats in de vorm van financiering, monitoring, verantwoording en bewaken integraliteit. Deze unit is het scharnierpunt tussen enerzijds de partners met een regionale stuurgroep van drie bestuurders als bestuurlijk opdrachtgever en toezichthouder en anderzijds de uitvoering die plaatsvindt in drie sporen. De regionale stuurgroep stelt één ambtelijk gedelegeerd opdrachtgever aan, zodat de Regio Deal Manager een dagelijks aanspreekpunt heeft. Verder is er een bestuurlijk overleg (Het Overleg) met het Rijk.

Een belangrijke basis is gevormd door de verschillende sporen op een eenduidige manier te beschrijven en in te richten. Zo bestaat elk spoor nu uit een aantal werkpakketten, zijn concrete resultaten per werkpakket benoemd waarop gestuurd kan worden, zijn beschikbare middelen toebedeeld per spoor en per werkpakket en is sprake van een sluitende begroting per spoor. Er worden spoorleiders aangesteld die deel uitmaken van de sporen, zij zijn verantwoordelijk voor het realiseren van de vooraf benoemde resultaten. Gezamenlijk hebben de spoorleiders met de Regio Deal Manager een verantwoordelijkheid voor het creëren van synergie tussen de sporen.

In de benoemde resultaten komt nadrukkelijk naar voren dat gekozen wordt voor een brede maatschappelijke inbedding van de RDF: het is een aanpak met boeren, met zorginstellingen, in wijken, met restaurants, met mkb-bedrijven, et cetera.

Wat staart er in de samenwerkingsovereenkomst (SOK)?

De samenwerkingsovereenkomst definieert de afspraken die gemaakt zijn tussen de financiers en de uitvoeringsorganisatie en wordt aangevuld door twee bijlagen. Hieronder een beschrijving van deze documenten:

Samenwerkingsovereenkomst (SOK)

Afspraken tussen “financiers” en “uitvoeringsorganisatie”, i.e. de inleg van middelen en de sturing die hierbij beoogd is.

SOK Bijlage 1 Uitvoeringsprogramma

Geeft concrete invulling aan de inhoud van Regio Deal met details van de sporen met onderliggende werkpakketten.

SOK Bijlage 2 Monitoringsplan

Gedetailleerd plan van hoe de gehele deal wordt gemonitord, met concrete uitwerkingen qua output, outcome en impact monitoring.

Met het besluit op de SOK staan alle lichten op groen om de uitvoering verder voort te zetten. Het succesvol doorlopen van dit proces geeft vertrouwen in de samenwerking.

Deel 2 Juridische toelichting

Staatssteun

Om redenen van mogelijke Staatssteun is de afgelopen periode zeer terughoudend omgegaan met het vooruit lopen op de start van de Uitvoeringsorganisatie en het toetsen (zo nodig in Brussel) van het voorgenomen subsidiepakket op Staatssteun. Alleen voorbereidende werkzaamheden zijn tot nu toe toegestaan. Doordat de governance van de Uitvoeringsorganisatie meer tijd vergt dan verwacht, is de roep om op onderdelen te beginnen groot. Conclusie Memo PWC toevoegen Skip en Allard

CONCEPT